

قرن نوزدهم و پیدایش علم مردم شناسی

برای خود فراهم نموده خیلی اختلاف داشته است. زندگانی با نجهل امروزی که بشر از آن تمتع ولذت نمیدرد در نتیجه کار و کوشش افرادی است که قبل از ما در این جهان زندگانی کرده و هر يك بقدر اخور توانائی و بقدر هوش و استعدادی که طبیعت یا آهاداده بوده خدمتی بجهان و ترقیات بشری نموده اند ولی میتوان گفت با وجود طول و تفصیلی که زندگانی امروز دارد که هنوز فرسنگها از سر حد کمال دور و از حقیقت زندگانی فاصله دارد. شاید روزی رسد که این طول و فاصله بمدت و بعمر زمان و در نتیجه تجربه و خدمتی که افراد بعد مینمایند ازین برود و کم کم بتوان سر چشمه و منزلگاه حقیقی کمال که بشر بیوسته در جستجو و طلب آنست رسید. بشهادت تاریخ بشر از روزی که با بدبیا گذارده و در این محیط وارد شده همواره سعی میکرده که از راه ممکن بر طبیعت غالب آمده و بتواند به نیروی عقل و اراده بر آن مسلط شود و توانائی خود را بر محیطی که در آن زیست میکرده برساند و هیچگاه مایل نبوده است که خود را در مقابل قوای طبیعت مقهور بداند بلکه همیشه اهتمام داشته از هر راهی که میسر است بتواند موانع و مشکلات زندگانی را از جلو برداشته و پشت سر گذارد و اراده و میل خود را بر طبیعت تحمیل سازد. در قرن نوزدهم توجه علما و دانشمندان بزندگان اقوام کم تمدن جلب گردید. و موضوع تکامل در علوم و اعظم و ترتیب

تا قرن نوزدهم میلادی علم تاریخ چندان محل اعتبار نبود و بیشتر توأم با افسانه بنظر میرسید. تحقیقات و بررسی های علما و دانشمندان تاریخ موجب ترقی علم مزبور گردیده در قرن نوزدهم علم تاریخ پیشرفت شایانی نمود و تا آنجا ترقی کرد که آنچه سابق بنظر باور نکردنی میآمد قابل قبول گردید و بورژوا موضوعاتی در تاریخ بیشتر مورد بحث واقع شد که مربوط بکیفیت و چگونگی آداب و تمدن ملل بود و در خصوص روابط تمدنها با یکدیگر و مقایسه آنها با هم بیشتر گفتگو میشد و در همین قرن بود که علم مردم شناسی بصورت علم تازه ای در آمد و توسعه کامل یافت و باین مناسبت است که قرن نوزدهم را میتوان قرن تاریخ نام نهاد.

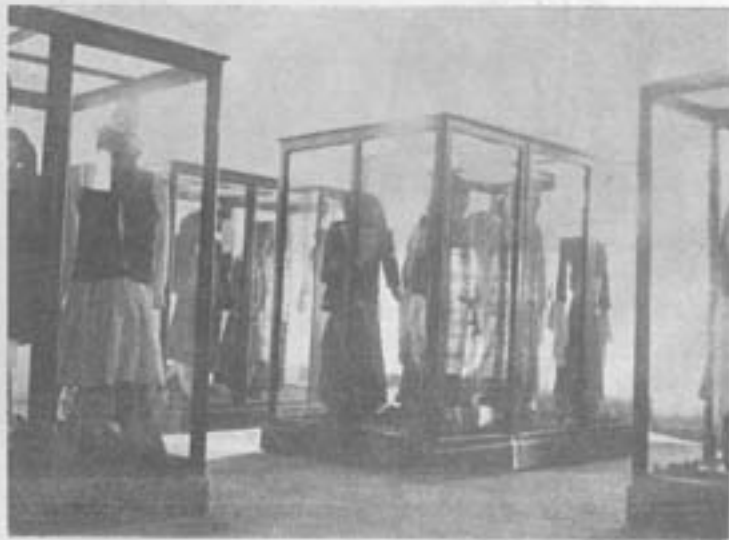
قبل از قرن نوزدهم علوم بسعت امروزی در نیامده و از یکدیگر تجزیه نشده بود در قرن مزبور علوم جدیدی مانند علم اجتماع و علم ادیان بوجود آمد که هر يك بنوبه خود علم مشخص و جداگانه ای را تشکیل داد و حائز اهمیت خاص گردید.

تا آغاز قرن نوزدهم نسبت بزندگان اقوامیکه در تمدن مقام بلندی نیافته اند توجهی نمیشد زیرا بدیهی است که زندگانی بشر در ابتدا بسیار ساده میگذاشته و با وضعیت کنونی که انسان در اثر کوشش و جدیت ملیونها بشر

۱. لباس آردن تبریز
 ۲. لباس زلفی زرد و آتشکده
 ۳. لباس زنانه کلهر
 ۴. لباس آندکزد و آندکزد
 ۵. لباس شستنی
 ۶. لباس مردانه کلهر
 ۷. لباس مردانه آردن
 ۸. لباس مردانه کلهر

در آن مورد نظر عالما قرار گرفت و معلوم شد که تنها وسیله نشان دادن ترقی روزانه و کمالی که در هر دوره بایدست فائیدن و یاد اثر پشت کار و جدیت افراد در زندگی يك ملت ترقی پیدا میشود باید بوسیله تشکیل موزه هائیکه چگونگی و کیفیت زندگی گذشته بشر را نشان دهد عملی شود تا همواره هر کشور بتواند مظاهر مختلف مدنیت گذشته و چگونگی آن و مراحل ترقی هر دوره را که بر احوال ملت دست داده بخوبی واضح و نمایان سازد.

از این لحاظ بود که بعضی از کشور های خارجه در قرن نوزدهم دست بکار کرد آوری و نتیجه مجموعه هائی بطوریکه زندگی بشر را بشکل مرتب و مدرج نشان دهد شدند و سعی نمودند که بوسیله موزه های مردم شناسی زندگی گذشته و عادات و آداب و سایر قسمت های دیگر مربوط بفرق

مردم شناسی را بطوریکه منظور را تأمین نماید تهیه و نمایش دهند و نتیجه این شد که از یکطرف علوم بسته های چند منقسم شد و از طرف دیگر مجموعه ها به صورت موزه درآمد.

مردم شناسی ترجمه واژه (آنتروپولوژی) است و کشور های خارجه باختلاف این واژه را (آنتروپولوژی) و یا (آنتروگرافی) و یا مجموع آنها را آنتروپولوژی نام نهاده اند.

آنتروگرافی با علم و معرفت با تاز مادی ملل یکی از شعب

مردم شناسی است که از خصوصیات و بر رسیهای نژادی و تمدنهای مادی ملل مختلف بحث مینماید و منظور اصلی آن کشف چگونگی تمدن مادی ملل است از لحاظ تغذیه و ملرز مسکن و آلات و اذوات کار در ادوار مختلف و وسایلی که برای زراعت و صنعت مورد استفاده واقع میشود و چگونگی اجرای هر اسم

لباس مردانه میریوانی

لباس مردانه زابلی

لباس مردانه ترکمان

لباس خان بیرجند

لباس سنگه‌رستان

لباس کرد

لباس بلوچ ایرانشهر

لباس که خدای کر

لباس شبان کر

لباس درویشی

لباس فاخر رشتی

اجتماعی درین هرطایفه و نشان دادن سیر مراحل مذهبی و دینی درادوار گذشته و سایر قسمت های دیگرزندگانی بطوریکه گذشته يك ملت را از هر حیث روشن کند، با این تفاوت که فقط کرد آوری و نمایش اشیاء مورد نظر نمیباشد بلکه از اشیاء و مجموعه های کرد آوری شده این نتیجه باید گرفته شود که هر يك از این آلات و ادوات و اشیاء که در زندگانی روزانه بشر مورد استعمال داشته و از آن استفاده میشود چه اهمیتی در حیات اجتماعی و فردی آنها داشته و چه نوع عقاید و آداب از اشیائیکه مورد استعمال بوده بوجود آمده است و ملتی که آن اشیاء و آلات را مورد استفاده قرار میداده بجززبانی تکلم میکرده و چگونه بدیگران مراد خود را میفهمانده تا با این جا که مدنیت يك قوم روشن شود.

هر جا علم مردم شناسی بدین ترتیب تشکیل شود کمک زیادی به علم نژاد شناسی خواهد نمود زیرا که علم مردم شناسی وسیله سنجش میزان ترقیات بشر در صنایع و فنون مختلف در گذشته بوده و وسایل زندگانی قدیم و جدید را معین کرده و اختلاف بین آنها را بخوبی روشن میسازد و تنها وجود موزه های مردم شناسی است که وسیله نشان دادن تحولات مختلف درادوار گذشته بوده و تکامل يك ملت و ترقیاتی را که در هر دوره بر احوال آن ملت دست داده نشان میدهد

با این سبب بود که کشور های متمدن در نیمه دوم قرن نوزدهم بتأسیس موزه های مردم شناسی قیام نمودند زیرا حس کردند که عدم اطلاع بکیفیت زندگی بشوهایا موجب میشود که صنایع و اشیاء متداول بین آنها و همچنین آداب و عادات و صنایع دیگرشان که وقوف بر آنها از لحاظ تاریخ زندگانی بشر فوق العاده مفید و کمال اهمیت را دارد ازین برود و در اینصورت رشته تاریخ زندگانی اجتماع پاره شده نقاط تاریکی در صفحات تاریخ خواهد ماند و نتیجه این علم را دچار ابهام خواهد نمود.

لیاس مردانه بلوچ

بنابر این مجموعه اشیائیکه برای موزه تهیه میشود که يك مجموعه کم یاب و نه يك مجموعه از شاهکار های صنعتی است که بدست بشر تهیه شده باشد تا از لحاظ زیبایی اشیاء مورد وقت و توجه قرار گیرد بلکه این اشیاء بمنزله شاهی در نظر بیفتند گمان میبشد تا ارزش مدنیت يك قوم درك شود و ضمناً راهنما برای فهم تمدن يك طایفه باشد. از کشورهاییکه زودتر از همه اقدام بتأسیس موزه مردم شناسی نمودند یکی بلژیک است که موزه مردم شناسی کونگورا در بروکسل تشکیل داد و دیگر هلند که موزه مستملکاتی را در آمستردام تأسیس نمود. پس از آن امریکا يك موزه مردم شناسی در واشنگتن تشکیل داد. فرانسه نیز در سال ۱۹۲۵ اقدام بتأسیس بنسگاه نژاد شناسی و آزمایشگاه اثنو بیولوژی نمود که با موزه مردم شناسی 'ترو کلدرو' همکار می نماید.

پس از آن کشورهای دیگر اروپا نیز بشوئه خود به تأسیس موزه مردم شناسی پرداختند و اکنون در اغلب از کشورهای خارجه موزه مردم شناسی موجود و بخوبی اختلاف زندگانی گذشته و حال آنها را نمایش میدهد. چنانکه در تورامبرگ که یکی از شهرهای باویرا است يك موزه علمی مردم شناسی وجود دارد که در آن آثار و نمونه های برجسته ای از زندگانی قوم ژرمن کرد آوری شده و سیر تکامل زندگانی ژرمن ها را از ازمته ماقبل تاریخ تا امروز بشکلی مرتب و مدرج نشان میدهد. مخصوصاً در اغلب کشورهاییکه در سر راه های جغرافیائی

لیاس مردانه سقزی

لیاس تاجر

پرومیشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 کتابخانه دیجیتال ملی
 کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

۱. لباس آندوئین فرانس ۲. لباس نمازگ ۳. لباس زنانه اروپایی ۴. لباس نمازگ ۵. لباس آندوئین فرانس ۶. لباس آندوئین فرانس ۷. لباس پوشش ادیبان ۸. لباس شیخانین ادیبان

لباس مردانه کوران

لباس زنانه رشتی

لباس زنانه و باقرین اهری

لباس زنانه بلوچ

واقع شده و ژادهای مختلف در آنها زندگی میکنند سعی میشود که در جزئیات اخلاق و عادات و اسباب آرایش آن اقوام تحقیقات و بررسیهای عمیقی شده نمونه های برجسته بطوریکه مشغور فوق را تأمین کند جهت موزه تربیت دهند در کشور ایران نیز در سال ۱۳۱۶ برای حفظ روش زندگی بیاکن و آثار آنها اقدام بنائیس موزه مردم شناسی شده و در این مدت کم پیشرفت زیادی حاصل گردیده است یکی از وظایف مهمی که برعهده این موزه است وظیفه ملی است زیرا که هیچ ملتی نمیتواند با امتیاز و مفاخر و اهمیت گذشته خویش واقف باشد جز اینکه بروش بیاکن خود آشنا بوده و از آن اطلاع کامل داشته و از روی کمال دقت و کنجگویی با داب و سیر آنها معرفت حاصل نموده باشد . خلاصه آنکه باید بررسی عمیق در نظامات و قوانین و چگونگی آنها نموده و اختلاف آنها را بیاکن دیگر سنجیده و در نتیجه از بهر مآئبکه ممکن است از این بررسی ها برده شود استفاده نماید .

دیگر وظیفه علمی است که روش زندگی فکری و جسمی ایرانیان را از آغاز حیات مورد تحقیق و کنجگویی قرار میدهد زیرا کشور ایران در اثر وضعیت جغرافیایی که دارد از دیرباز ژاد های مختلف در آن زندگی نموده و با یکدیگر مخلوط شده اند که تحقیق در این قسمت یکی از مباحث مشکل و مهم مردم شناسی است چنانکه برخی از دانشمندان و علمای بیگانه تحقیقات زیادی نموده و کسب هم در باب ژاد شناسی ایران نوشته اند که آن تحقیقات باید ادامه یافته تکمیل شود زیرا که شناسایی به ژاد بشر خصوصاً مردمی که در این سرزمین زندگی میکنند قسمت مهم علم مردم شناسی را تشکیل میدهد . واضح است که تأسیس موزه مردم شناسی در ایران یکی از اقدامات

مفید و برجسته ای است که در این عصر فرخنده انجام گرفته زیرا که اشیاء گرد آوری شده مجموعه حیات اجتماعی مات ایران را از زمان ماقبل عصر کنونی که نهضت تجدد شروع شده مجسم نموده و چگونگی زندگی اجتماعی و فردی گذشته را بقدر امکان محفوظ و معلوم میدارد . تشکیل موزه مردم شناسی از این لحاظ که ترقیات اخیر ایران و بیدایش روح وحدت ملی و آغاز تمدن جدید و تحقیقات درخشان و وحدت اسلوب زندگی را بخوبی نشان میدهد کمال اهمیت را دارد زیرا نمونه های زندگی گذشته تمام ملوایف ایران و طبقات شهر نشین که هر کدام بلباس خاصی ملبس و به عادات و آداب مخصوصی از دیگران امتیاز داشته اند در این موزه نمایش داده شده و از لحاظ تربیت ملی بهترین وسیله ارائه اهمیت اصلاحات اجتماعی است چون کار هائیکه در این دوره اخیر در یرنو توجهات ملو کانه انجام یافته بقدری اساسی و عمومی است که بزودی مردمی که اوضاع سابق را ندیده اند نخواهند توانست تفاوتی که در اوضاع و احوال واقع شده تشخیص دهند از اینرو وجود چنین بنگاه علمی لازم بود تا آیندگان بتوانند کیفیت تحول و ترقی را که بر احوال ملت دست داده مشاهده نمایند . و دبری نخواهد گذشت که موزه مردم شناسی ایران در ردیف بهترین موزه های مردم شناسی جهان قرار خواهد گرفت و تحقیقات و تشبعاتی که در فن مردم شناسی بعمل آمده در حقیقت پایه ای برای این بنای نو و تازه خواهد بود و ارزشی بسزا خواهد یافت . اکنون موزه مردم شناسی برای دانش آموزان و اشخاصی که خاطر آنها بگذشته زندگی بیاکن قبل از این دوره وفا نمیکند بمنزله تاریخ گذشته زندگی بیاکن ایرانی است . تنی علی آبادی

۱

باس کله‌ندی از

۲

باس زنانه کوه

۳

باس و تنگ تاشی

۴

باس زنانه قوین طبرستان

۵

باس زنانه تاشی

۶

باس زنانه حرد شمال

۷

باس زنانه ازله

۸

باس زنانه قوین ابریشم